

**Biblioteca ASTRA,
Corpul B**

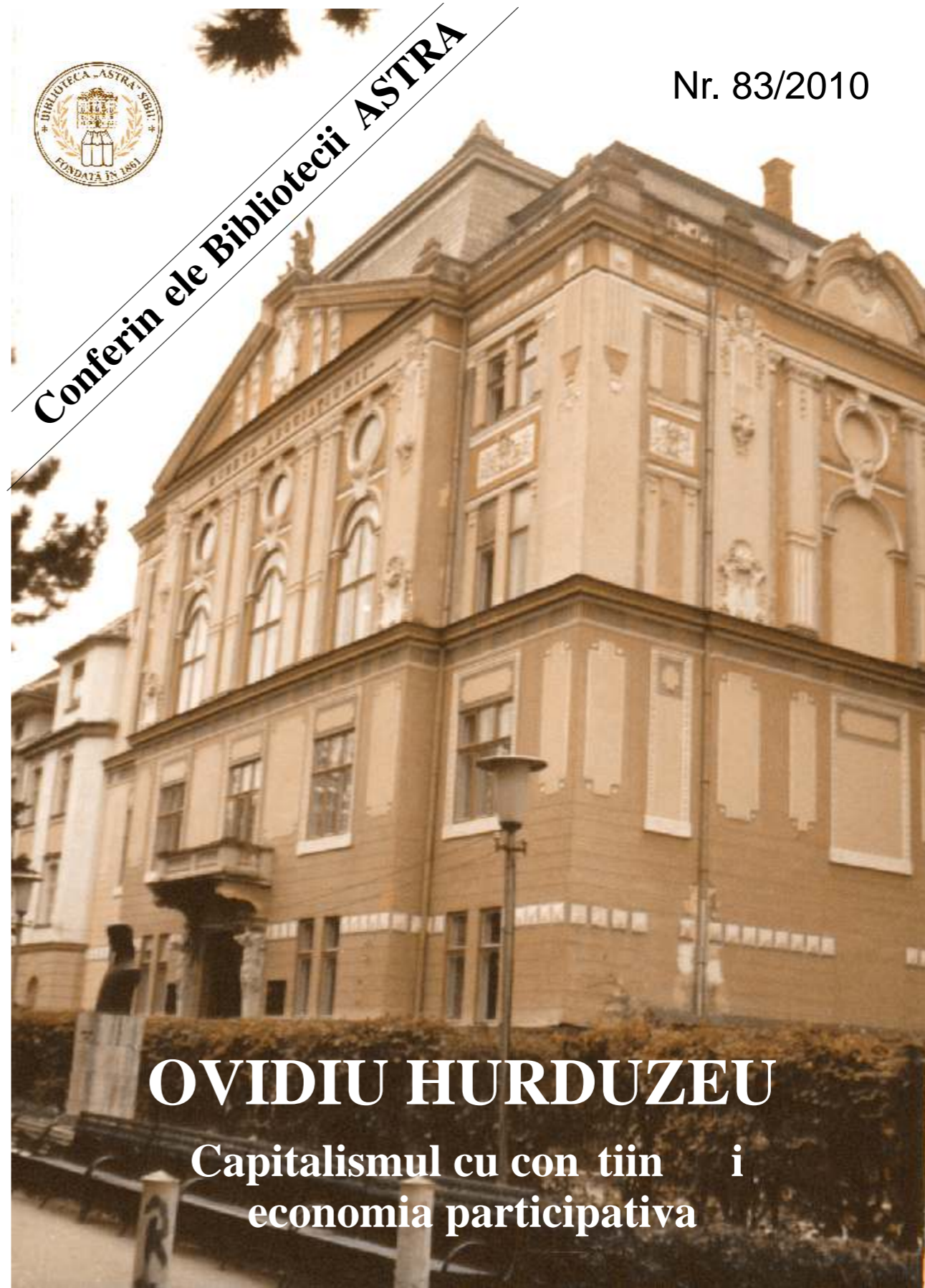

Foto: Daniela Rusu

Conferințele Bibliotecii ASTRA

Nr. 83/2010

OVIDIU HURDUZEU

**Capitalismul cu conștiință și
economia participativă**

BIBLIOTECA JUDEȚEANĂ ASTRA SIBIU

Conferințele Bibliotecii ASTRA:

OVIDIU HURDUZEU:

Capitalismul cu conștiință și economia participativă

Coordonatorul colecției: Onuc **Nemeș-Vintilă**
Grafică copertă: Daniela **Rusu**
Editor: Ioana **Butnaru**

Lucrare realizată la tipografia Bibliotecii ASTRA
Tiraj: 15 exemplare

*Versiunea în format electronic a conferinței se află la Biblioteca ASTRA,
Compartimentul Colecții Speciale*

CONSILIUL JUDEȚEAN SIBIU
BIBLIOTECA JUDEȚEANĂ ASTRA SIBIU

Str. G. Barițiu, nr. 5-7, cod 550178
Sibiu, ROMÂNIA
Tel.: +40 269 210551, +40 369 561731, fax: +40 269 215775
Web: <http://www.bjastrasibiu.ro>, e-mail: bjastrasibiu@yahoo.com

ISSN: 1843 - 4754

OVIDIU HURDUZEU
n. 1957

Biografie

S-a născut în București la 12 iunie 1957 din tată bănățean și mamă moldoveancă, ambii părinți de profesie geologi. După absolvirea în 1981 a Facultății de Limbi și Literaturi Străine, secția engleză-franceză a lucrat ca profesor la țară, în satul Vintileanca de lângă Mizil. În 1983 a devenit redactor la Editura Politică (actuala editură Humanitas) unde s-a ocupat cu traduceri din/în limba engleză. În 1988 părăsește definitiv România și se stabilește în SUA.

*

(Din "Istoria Literaturii Române Contemporane 1941-2000" de Alex Ștefănescu):

"Este remarcat de *SLAST* (în 1982), de *Viața Românească* (în 1984), dar publicarea primei sale cărți se amână *sine die*. Ca aspirant la condiția de scriitor, stă multă vreme în anticamera întunecoasă în care stăteau, în deceniul nouă al secolului trecut, toți tinerii talentați, dornici să debuteze. În 1986 face un prim pas în această direcție, fiind prezent cu două povestiri în volumul colectiv *Debut '86*, publicat de Editura Cartea Românească. În 1988 îi apare în sfârșit prima carte, *Culori vii, forme frumoase...*, la Editura Albatros. Dar, lovitură de teatru, la numai o zi după primirea exemplarului de semnal, Ovidiu Hurduzeu se expatriază. Locuiește o scurtă perioadă în Italia, unde își câștigă existența făcând curat într-un

hotel, apoi se stabilește în SUA, împreună de data aceasta cu soția sa, Andreea Hurduzeu, pe care reușește s-o aducă din România. Și în America trebuie să lupte cu tot felul de dificultăți (este printre altele, paznic de noapte la un spital), biografia sa începând să semene cu aceea a lui Jack London (deși nu are vocație pentru asemenea experiențe). În scurtă vreme însă viața sa ia alt curs. Stabilite în California, unde soția lui face o frumoasă carieră de manager, câștigă prin concurs (în competiție cu o sută cincizeci de candidați americani) o bursă la Stanford University și pregătește o teză de doctorat în limba franceză despre Emil Cioran"

*

Din 2003, Ovidiu Hurduzeu locuiește împreună cu soția sa în El Dorado Hills, (lângă Sacramento).

Din această serie au apărut conferințele:

Octavian Paler	<i>Autoportret într-o oglindă spartă</i>	1
Constantin Noica	<i>Eminescu – omul deplin al culturii românești</i>	2
Horia Bernea	<i>Evocat de: Andrei Pleșu, Sabin Adrian Luca, Ion Onuc Nemeș</i>	3
Rodica Braga	<i>Anul 2000. Simple exerciții de sinceritate</i>	4
Mircea Braga	<i>Întoarcerea ex- librisului</i>	5
Ion Agârbiceanu	<i>Către un nou ideal – 1931 –</i>	6
Ion Agârbiceanu	<i>Necesitatea din care a răsărit <<ASTRA>></i>	7
Inaugurarea Bibliotecii ASTRA, Corpul B, 1 ianuarie 2007		8
Pr. acad. Mircea Păcurariu	<i>– Mitropolitul Andrei Șaguna – 200 de ani de la naștere</i>	9
Ioan Lupaș	<i>Viața și activitatea lui Gheorghe Barițiu</i>	10
Victor V. Grecu	<i>Dreptul limbii</i>	11
Antonie Plămădeală	<i>A plecat și Constantin Noica</i>	12
Giovanni Ruggeri	<i>Muzeul de Icoane pe Sticlă din Sibiel</i>	13

Dorli Blaga	<i>În ciuda vremurilor de atunci, viața lui Blaga la Sibiu a fost frumoasă și luminoasă</i>	14
Octavian Goga	<i>La groapa lui Șaguna</i>	15
George Banu	<i>Actorul european</i>	16
Rita Amedick	<i>Podoabe pentru o sfântă a săracilor</i>	17
Basarab Nicolescu	<i>Întrebări esențiale despre univers</i>	18
Vasile Goldiș	<i>La mutarea bustului lui G. Barițiu în fața Muzeului Asociațiunii</i>	19
Eugen Simion	<i>Constantin Noica – arhitectura ființei</i>	20
Jan Urban Jarnik	<i>Un prieten sincer al poporului nostru</i>	21
Al. Dima	<i>George Coșbuc în Sibiu</i>	22
Octavian Goga	<i>Țăranul în literatura noastră poetică</i>	23
Răzvan Codrescu	<i>Doctorul Nicolae C. Paulescu sau Știința lui Scio Deum esse</i>	24
Victor V. Grecu	<i>Identitate. Unitate. Integrare – în spectrul globalizării</i>	25
Remus Rizescu	<i>Compozitorul slovac Jan Levoslav Bella și Sibiul</i>	26
Teodor Ardelean	<i>Limba înainte de toate și în toate</i>	27
Andrei Șaguna	<i>Românii s-au zbatut mai mult pentru limbă decât pentru viață</i>	28

Andrei Bârseanu	<i>Asociațiunea nu va face literatură și știință, ci numai va sprijini literatura și știința</i>	29
Iuliu Moldovan	<i>Problema Munților Apuseni</i>	30
Ion Duma	<i>Eminescu și românii din Ungaria</i>	31
Vasile Ladislau Pop	<i>„Luptele politice nu numai că ne-au răpit timpul, dar au înstrăinat frați de către frați”</i>	32
Vasile Ladislau Pop	<i>“Numai lumina, numai cultura ne poate mântui: cultura și lumina trebuie să ne dea putere în brațe, ca să ne știm apăra viața, și minte și înțelepciune spre a ne ști conserva și înmulți cele trebuincioase întru susținerea vieții”</i>	33
Vasile Ladislau Pop	<i>«(...)În loc de a trage unii într-o parte, alții în alta, în loc de a lucra unii spre stricarea și slăbirea altora ca să ne ridicam persoanele noastre (...)»</i>	34
Sebastian Stanca	<i>Pastelele lui Alecsandri</i>	35
Andrei Bârseanu	<i>„Oamenii mari se cunosc după seriozitatea cu care tratează chiar și lucrurile mici”</i>	36
Andrei Șaguna	<i>„Suntem fiii unei patrii umane, culte și constituționale”</i>	37
George Barițiu, Iacob Bologa	<i>“Nici unu poporu care nu cultiva artile si industri'a, nu are dreptu a se numerá intre poporale civilisate”</i>	38
Acad. Radu P. Voinea	<i>Asociațiunea a avut un rol important în realizarea unității spirituale și naționale a tuturor românilor</i>	39

Vasile Ladislau Pop	<i>„Asociațiunea nutrește și conservă spiritul național, cultivă și conservă limba și prin aceasta existența națională”</i>	40
Iacob Bologa, dr. D. P. Barcianu	<i>Înființarea unei școli române de fete în Sibiu</i>	41
Iacob Bologa	<i>Numai dezvoltarea facultăților spirituale, numai luminarea minții, numai cultura cea adevărată, norocesc, fericesc pe om, va noroci și va ferici pe poporul român</i>	42
Iacob Bologa, dr. D. P. Barcianu	<i>Asociațiunea pentru înaintarea în cultură a femeii române</i>	43
Iacob Bologa	<i>Poporul român singur prin cultură poate să se înalțe la acea vază și demnitate care l-ar putea mântui de nenumăratele rele ce-l apasă</i>	44
Iacob Bologa	<i>Asociațiunea este de nespus folos nu numai pentru români ci și pentru popoarele conlocuitoare</i>	45
George Barițiu	<i>Raport general asupra stării Asociațiunii, 1889</i> ...	46
Antonie Plămădeală	<i>Darul Asociațiunii către poporul român</i>	47
Ioan Mariș	<i>Lucian Blaga și Cercul Literar de la Sibiu</i>	48
Ioan Mariș	<i>Lucian Blaga și Cercul Literar de la Sibiu</i>	49
Elena Macavei	<i>Rolul Asociațiunii ASTRA în emanciparea femeii și educația copiilor</i>	50

Ioan Mariș	<i>Lucian Blaga și Emil Cioran (între afinitățile afective și refuzurile selective)</i>	51
Ștefan Pascu	<i>Rolul național-cultural al ASTREI</i>	52
Andrei Șaguna	<i>Munca este onoarea și reputația cea mai mare a omului</i>	53
Timotei Cipariu	<i>Școlile elementare sunt fundamentul culturii naționale și a literaturii naționale</i>	54
Timotei Cipariu	<i>Două gimnazii pentru înaintarea culturii naționale la Năsăud și Blaj</i>	55
Timotei Cipariu	<i>Cauzele naționale, prin bărbați energici, capabili de orice sacrificiu</i>	56
Cristofor I. Simionescu	<i>Astra și Țările Române</i>	57
Mihai Sofronie	<i>Vasile Stroescu, un filantrop aproape uitat</i>	58
Matei Pamfil	<i>Andrei Bârseanu și Asociațiunea</i>	59
Matei Pamfil	<i>Mitropolitul Andrei Șaguna și Asociațiunea</i>	60
Elena Macavei	<i>Călătorie în China</i>	61
Elena Macavei	<i>Glume, anecdote în publicațiile ASTREI</i>	62
Caius Iacob	<i>Matematica românească de la Gheorghe Lazăr la Traian Lalescu</i>	63
Nicolae Nicoară-Horia	<i>Schiță de portret - Atanasie Marian Marienescu –</i>	64

Tatiana Benchea	<i>Creativitatea, izvor de energie</i>	65
Sergiu Găbureac	<i>Crizele și biblioteca publică</i>	66
Mihai Racovițan	<i>Sibiul în anul evenimentelor decisive – 1918</i>	67
Mihai Racovițan	<i>Rosturile Sibiului în revoluția română din Transilvania de la 1848-1849</i>	68
Antonie Plămădeală	<i>ASTRA – Ctitorii și ctitoriile ei</i>	69
Vasile Avram	<i>Sensuri bipolare în poezia lui Blaga</i>	70
Vasile Avram	<i>Ritual pentru Noica</i>	71
Vasile Avram	<i>Codul Eminescu</i>	72
Vasile Avram	<i>Modelul Cioran</i>	73
George Barițiu	<i>Unul din scopurile principale ale școlilor de fete este să împuțineze urmările triste ale blestemului care se numește lux, vanitate omenească, dacă nu le poate paraliza cu totul</i>	74
George Barițiu	<i>Meritul Asociațiunii constă în admirabila sa influență morală care o pătrunde în toate fibrele poporului nostru</i>	75
Diana Câmpan	<i>Constantin Noica – restituri</i>	76
Diana Câmpan	<i>Aventura adevărului fără de sfârșit în cultură; Cultura – o utopie asumată</i>	77
Alexandru Dobre	<i>Asociațiunea Trasnilvană pentru Literatura Română și Cultura Poporului Român și Societatea Academică Română</i>	78

Valer Hossu	<i>Episcopul Dr. Iuliu Hossu – Trăirea în jurământul pentru sionul românesc</i>	79
Cornel Lungu	<i>Momente ale participării Sibiului la Revoluția din 1848-1849 în Transilvania. Locul și rolul Comitetului Națiunii Române</i>	80
Cornel Lungu	<i>Din legăturile “ASTREI” cu societăți academice și culturale române și străine 1861-1914</i>	81
Cornel Lungu	<i>Pașii poetului în cetate</i>	82
Ovidiu Hurduzeu	<i>Capitalismul cu conștiință și economia participativă</i>	83

OVIDIU HURDUZEU

Capitalismul cu conștiință și economia participativă

Este clar că României nu i s-a întâmplat ceva special. Are soarta oricărei țări care a adoptat modelul de dezvoltare actual. Să luăm, de pildă, o țară ca Marea Britanie. Deși decalajul economic dintre România și Marea Britanie este mare, iată că dezastrul produs de un model asemănător ne-a îmbolnăvit de aceeași boală. Phillip Blond, principalul ideolog al Partidului Conservator din Marea Britanie, ne-o descrie sugestiv în ultima sa carte, *Red Tory*:

„În Marea Britanie se întâmplă ceva foarte grav. Este un sentiment împărtășit de toată lumea, indiferent de părerile politice. Care este oare boala de care suferim? Cunoaștem cu toții simptomele: teamă crescândă, lipsă de încredere, suspiciune între indivizi, creșterea criminalității, violență, singurătate, recesiune, distrugerea familiei, divorțuri, infidelitate conjugală, servicii publice minate de birocrație, care nu răspund cerințelor cetățenilor, spitale murdare, neputință, creșterea rasismului, orar de muncă prelungit, copii fără părinți, acumularea și aparenta permanentizare a sărăciei, adolescenți înarmați cu pumnale, adolescenți înjunghiați cu pumnale, declinul politeții, tineri agresivi, eroziunea libertăților civile și creșterea supravegherii obsesive a populației, autoritarism în sfera publică, libertarianism privat, generalizarea derizoriului, cinism politic și o lipsă acută a bucuriilor de fiecare zi.

8..... Conferințele Bibliotecii ASTRA

Nu este un sentiment resimțit de câțiva dezamăgiți; este un sentiment general căruia, însă, i se acordă prea puțină atenție. Neputința clasei politice actuale de a aborda cu succes aceste probleme cere o reflecție dintre cele mai serioase“.

Dacă nu mai absolutizăm diferențele iar similitudinile le privim în context, poate vom prinde curaj și vom accepta alternativele viabile la actualul model falimentar.

Criza mondială a fost generată de modelul de dezvoltare neoliberal, cunoscut sub denumirea populară de „capitalism sălbatic“. Este modelul care a stat la baza terapiilor de șoc din Estul Europei și a privatizărilor pe bandă rulantă. În Occident, Statele Unite și Marea Britanie au fost susținătoarele cele mai entuziaste ale acestui model. Fondul Monetar Internațional și Banca Mondială nu s-au lăsat mai prejos și l-au impus țărilor care au apelat la ajutorul lor. Neoliberalismul, ca doctrină și practică economică, stabilește un raport greșit între economie și societate. Orice popor are nevoie de o economie solidă. Într-o ordine firească a lucrurilor, sfera economică interacționează însă cu cea religioasă, culturală și politică. Economia este cea care slujește societatea și binele comun. Neoliberalismul afirmă o concepție opusă, subordonând sferei economice atât statul cât și societatea. Fostul premier al Marii Britanii, Margaret Thatcher, a sintetizat doctrina neoliberală într-o frază care a rămas celebră: „Societatea – nu există așa ceva“. Acordând o importanță absolută factorului economic, neoliberalismul absolutizează piața, considerând-o singurul arbitru al valorii și măsura tuturor lucrurilor.

Nimic nu poate fi mai fals. În lipsa unei arhitecturi morale, pe care numai o societate sănătoasă o poate garanta, piața se prăbușește în anarhie și extorcație. În loc să acționeze „mâna invizibilă“ a pieței, acționează

„manipulațiile“ iar cei care controlează economia subordonează statul și societatea dominației lor personale.

În Europa de Est, controlorii de trafic ai economiilor naționale sunt cunoscuți sub numele de „băieți deștepți“, în Occident ei sunt numiți cu tot felul de eufemisme: „instituții financiare“, „fonduri de investiții“, „corporații transnaționale“. Rezultatul acțiunilor lor este deseori același. În lipsa unei arhitecturi morale a pieței, în loc să creeze prosperitate, mult lăudatul „spirit creator“ al capitalismului își schimbă direcția și alimentează infinitele modalități de sifonare a bunului comun. Bogăția noastră comună este mai mult decât suma bogăției noastre individuale. O națiune nu este o adunare de părți contractante. Bunul comun include și ceea ce nu este exprimat în termenii unei profitabilități monetare imediate. Grija față de generațiile viitoare sau față de copiii și părinții noștri nu poate fi exprimată în termeni monetari.

Nu vrem să negăm în nici un fel avantajele pieței. Din păcate, piețele actuale structurate după model neoliberal îi avantajează însă pe cei care adoptă practici economice toxice. Cel care se preocupă și de beneficiile sociale sau cel care încearcă să producă obiecte de calitate, să furnizeze servicii menite să satisfacă nevoi reale, ei bine, tocmai agentul economic pe care capitalismul ar trebui în mod firesc să-l încurajeze, tocmai această persoană este descurajată și marginalizată de așa-zisa „piață liberă“. O piață cu adevărat liberă combină logica profitului cu beneficiile sociale. Adam Smith știa acest adevăr, dar neoliberalii de astăzi l-au uitat. În modelul neoliberal al capitalismului sălbatic este perfect valabil să fii interesat numai de profit fără să ții cont de consecințele sociale ale goanei după bani și putere.

Dar neoliberalismul nu ne reprezintă. Chipul adevărat al societății românești este România profundă. Nu va trece mult și în România profundă se va cristaliza un model economic și social pentru renașterea întregii țări. Un

10..... Conferințele Bibliotecii ASTRA

model la scară umană și în armonie cu valorile locale. Un model în care tehnologia nu va mai submina valorile tradiționale, așa cum s-a întâmplat în vremea industrializării comuniste. Satele românești, în parteneriat cu micile orașe, vor dezvolta o industrie sustenabilă bazată pe rețelele de producție flexibile ale micilor firme. Nu avem nevoie de fabricile enorme ale giganților transnaționali și de corporațiile integrate vertical. Acestea șterg diferențierile culturale, distrug cultura tradițională, nu țin cont de costurile sociale și, mai ales, sunt ineficiente în condițiile României. Cel mai apropiat model, care s-ar potrivi de minune satelor și orașelelor din România, îl găsim în regiunile italienești Emilia-Romagna și Toscana. Este un model de producție industrială sustenabilă, descentralizată, flexibilă și cu costuri fixe reduse. În Toscana, 15.000 de mici întreprinderi, cu mai puțin de cinci lucrători fiecare, produc unele dintre cele mai bune țesături pentru industria modei din toată lumea. Satul românesc tradițional va fi salvat, dar nu prin izolare, ci prin cooperare și, în mod paradoxal, prin progresul tehnologiei. Miniaturizarea și modularizarea produselor fac posibilă apariția în zonele rurale a unei industrii în rețea dintre cele mai eficiente.

Iată de ce este imperios necesar să inversăm raportul dintre piață și societate. Celor care ne spun că „nu există societate“, că totul se reduce la bani și putere, să le răspundem răspicat: societatea românească există, este încă vie și dinamică, dar ea nu se identifică nici cu statul, nici cu piețele neoliberale și nici cu „băieții deștepți“. Chipul țării va străluci din nou atunci când statul, piața și băieții deștepți, în loc să stranguleze societatea românească, vor lucra spre binele ei.

Să aruncăm o privire asupra modalităților concrete prin care putem împlini acest deziderat.

Statul. În primul rând avem nevoie de democrație. Să luptăm pentru

democratizarea statului. Să redevină stat reprezentativ și participativ. Clasa politică să reprezinte societatea românească, iar nu interesele private ale Banului și Puterii. Instrumentele și instituțiile statului reprezentativ există deja. Din păcate, ele nu funcționează. Și nu funcționează fiindcă nu există presiune socială care să determine democratizarea statului. Cetățeanul este apatic și deznădăjduit, vede în stat când o vacă bună de muls, când cea mai mare belea; pe de-o parte, statul trebuie „să ne dea“, pe de altă parte, „să ne lase în pace!“.

Ca să iasă din apatie și deznădejde, cetățeanul de rând trebuie să considere instituțiile statului și angajații lor drept parteneri. La rândul lor, angajații la stat trebuie să iasă din amorțeală, să înceteze a mai considera cetățenii o masă pasivă și nediferențiată căreia i se pot arunca niște servicii peste gard. Nu putem remedia situația numai prin directive venite de la Bruxelles. Trebuie să creăm o nouă formă participativă în care să se întâlnească interesele angajatului la stat, ale cetățeanului și ale comunității locale. Dacă statul reprezentativ acționează prin instituții precum parlamentul, statul participativ își va face simțită prezența prin rețeaua unor „companii“ de tip nou. Practic, comunitățile locale împreună cu angajații instituțiilor de stat din prima linie – angajații care lucrează efectiv cu publicul – vor lua în proprietate serviciile finanțate până acum de la buget. Astfel vom relocaliza serviciile publice la nivelul beneficiarilor direcți, vom sparge monopolul statului și vom împiedica transferarea acestui monopol în mâinile unui oligopol privat (mă gândesc în primul rând la așa-numitele parteneriate public-privat în care statul angajează firme particulare pentru a furniza serviciile efectuate în mod tradițional cu resurse interne).

Cum se formează o „companie de interes comunitar“? Fără a intra în detalii, voi spune doar că serviciile publice, desprinse din angrenajul statului, vor fi date în coproprietate angajaților din prima linie și cetățenilor care sunt

12..... Conferințele Bibliotecii ASTRA

beneficiarii direcți ai acestor servicii. Devenind coproprietari reali în întreprinderile care prestează servicii publice, și unii și alții vor fi direct motivați ca lucrurile să funcționeze cât mai bine. Nu vedem impedimente în calea înființării unor astfel de întreprinderi. Este nevoie doar ca legislația românească să acorde angajaților la stat din prima linie și publicului noi puteri de asociere civică. Firmele de interes comunitar nu vor fi guvernate nici de stat, nici de piața privată; ele vor crea o economie partenerială în care angajații nu vor mai fi dezinteresați și demoralizați iar publicul nu va mai rămâne pasiv. Fiind coproprietari, beneficiarii serviciilor publice vor avea tot interesul ca aceste organizații să nu fie deturnate în interes privat. La rândul lor, angajații firmelor de interes comunitar vor menține calitatea și echitatea serviciilor furnizate.

Piața și „băieții deștepți“. O societate românească sănătoasă poate exista doar în condițiile unei piețe libere. O societate morală are nevoie de o economie morală. Arhitectura morală a pieței nu stânjenește libertatea economică – dimpotrivă, este preconditionia ei. Până acum, în România, „piața liberă“ și-a făcut simțită prezența mai mult prin retorică; ne lovim însă la tot pasul de realitatea tragică a plutonomiei – termenul „plutonemie“ a fost inventat de specialiștii celei mai mari bănci din SUA, Citibank, și desemnează o economie care funcționează în avantajul oamenilor bogați, al plutocraților. O economie în care câștigurile sunt privatizate – intră în buzunarele „băieților deștepți“ – iar pierderile sunt socializate – nota de plată o achită poporul.

În zilele acestea, puteți viziona pe ecrane un documentar al lui Alexandru Solomon în care plutocrații din România vorbesc despre drumul lor de la comunism la capitalism. Filmul se intitulează în mod sugestiv: „Kapitalism. Rețeta noastră secretă“. În locul rețetei secrete, pentru uzul clanurilor de moguli și mafioți, România profundă prescrie o rețetă în folosul

cetățeanului de rând și al comunității. O numim „capitalism cu conștiință“, termen acreditat de liderul conservatorilor britanici, David Cameron, la întrunirea de la Davos din ianuarie 2009.

Nu vom avea în România o societate capitalistă atâta timp cât o proporție semnificativă a populației nu are acces la proprietate productivă. România are prea puțini capitaliști, dar prea mulți sclavi pe plantații, de la plantațiile supermarketurilor, ale presei mogulizate până la cele ale băncilor și baronilor locali. Iată de ce proprietatea productivă trebuie larg distribuită. Dacă îl lăsăm într-un singur loc, bălegarul miroase urât. Doar răspândit pe ogor ne ajută să avem o recoltă bogată. Proprietatea productivă presupune atât accesul la credite pentru investiții cât și posesiunea fizică și folosirea concretă a pământului, uneltelor și cunoștințelor.

Capitalismul cu conștiință (economia civica) va fi o economie participativă în care profitul va fi realizat în cadrul unui model de responsabilitate socială. O economie mixtă în care „tonul“ îl vor da formele asociative și relațiile de reciprocitate. O economie care va restabili încrederea, empatia și cooperarea drept valori fundamentale în domeniul social și în sfera afacerilor. În ultimii douăzeci de ani, am creat o prăpastie între bogați și săraci întrucât, îndepărtându-ne de Adevărul întrupat, am tolerat o cultură a Banului și Puterii.

Un stat reprezentativ și partenerial va relocaliza și remoraliza piața, va recapitaliza nevoiașii și va întări clasa de mijloc. Metodele sunt multiple. Enumăr doar câteva. Democratizarea creditului pentru investiții, ajutor guvernamental pentru înființarea la nivel local de întreprinderi asociative, un nou sistem de impozitare care să încurajeze pe lucrător să devină și proprietar la firma unde își desfășoară activitatea; legi pentru protejarea magazinelor de cartier împotriva marilor lanțuri comerciale, reducerea barierelor din calea

14..... Conferințele Bibliotecii ASTRA

noilor firme, încurajarea proprietății în parteneriat, a producției de micro-fabrică pe bază de design deschis. O parte din fondurile UE să le folosim pentru a re tehnologiza micul întreprinzător și comunitățile. De exemplu, în fiecare localitate din România, în fiecare cartier al marilor orașe, ar trebui să existe un „atelier comunitar“ după modelul techshop-urilor americane care să-i pună cetățeanului la dispoziție unelte scumpe pe care el altfel nu și le-ar permite. Economia „garajelor high-tech“ va funcționa în cadrul, și nicidecum în opoziție cu practicile noastre economice și culturale tradiționale. O putem numi o economie neotradițională (nimic în comun cu neoconservatorismul!) care pune în slujba persoanei și tradiției puterea unei tehnologii la scară umană. Vom răsplăti economisirea și vom desființa reglementările care socializează riscul și privatizează profitul. Și nu în ultimă instanță, va fi promovată o susținută educație etică a producătorilor și consumatorilor români privitoare la costurile sociale mai largi ale anumitor activități.

Volumul *Economia libertății. Renașterea României profunde* oferă o sumedenie de soluții concrete. Depinde de noi dacă le vom transpune în practică sau vom aștepta „să-și revină economia“ prin bagheta magică a „băieților deștepți“ de tot felul.